Ročník XII. — Číslo 45. Kvasilov dne 14. listopada 1937. Opłata pocztowa uiszcz. gotówką. 35 gr.

Rukopisy se nevracejí.

Hlas Volyně

ADRES REDAKCJI: KWASIŁÓW - CZESKI

Týdeník věnovaný českým zájmům v Polsku.

Lichocení znamená pravidelně podceňování, závist pak přeceňování.
Stáří je dětstvím — ale bez ilusí.

J. Roux.

Inž. Alois Knotek:

Hospodářska škola?

Již po několik let volám i klepám do svědomí našinců v zprávě založení vyšší hospodářské a chmelářské školy na Volyni, ale marně. Všecky dvéře se na devět zámků zavřely,

žádná odpověď! Klid.

Také pan redaktor H. V. je nepokojný z toho. Stále ta „hospodář ká škola" zaujímá úvodní články! Snad bude toho roku lépe. Snad našinci již jednou pochopí, že velmi nerad píši n plodně. Snad z 40 tisíců krajanů volyňských najde se jeden osvoboditel, který mi pomůže rozvrhnouti další program a energický přistoupí ku svolání předběžné schůze komitétu interesentů (doufám, že jimi budeme všichni, do jedn ho.) Zvolíme výbor a přistoupíme do práce. Vystavíme pro naše syny vyšší hospodářskou a chmelařskou školu na Volyni. A dokážeme to, že naše vůle je pevná, poměry to vyžadují. Pokrok na nás nebude čekati. Každého dne škoda! Jsme přece jen jednou na světě. Jistě každý z nás chce viděti tu akutní myšlenku ve skutek uvedenou. A děti rostou, čekají, musejí přece býti dokonalejšími hospodáři nežli jsme my. Kdo se v pokroku zastaví již ho nedohoní. To je jednoduchý zákon evoluční.

Nastal podzim. Dny této doby jsou k tomu jako stvořeny, aby náš hospodář trochu přemýšlel a uvažoval: „Letošní úroda nebyla z nejlepších, obilí je málo. Chmel úplně zklamal, ovoce se nep'atilo, dobytek spadl na ceně a naproti tomu vydání vystoupilo nad normál. Děti mnoho potřebují, a p tom ty daně — — nu, chvála Bohu, tak nejhorší to ještě není, jen aby nepřišlo něco neočekávaného, strašnějšího! Letošní bilance vykazuje malé plus, ale i z toho mohu ještě něco dáti na podnik tak důležitý a vážný jako je založení naší hospodářské školy. Vždyť vložený kapitál ponese úroky stonásobné. Naše děti budou míti právo na vyšší vzdělání hospodářské a jak jsem slyšel, také na naše dívky bude pamatováno. Při škole má se zříditi škola hospodyňská" jako ve Stěžerách u Hradce Králové. Nic platno, ženo, na vyšší českou hospodářskou a chmelařskou školu na Volyni musím upsati 100 Zl., přiměřený obnos. To je moje svatá povinnost!" Tak mluvil jeden našinec ve Straklově, hospodář střední míry, ale hlava otevřená.

Účelná organisace, pochopení věci může to dokázati. Tedy k činu! Musíme se pochlubiti utajeným zápalem, nadšením, vřelou a neochvěnou vírou lidí, kteří dovedou pracovati a kus svého života posvětiti práci společné a úrodné na Volyni.

Vyšší hospodářská a chmelařská škola má představovati celé, jednotité moderní hospodářství ve spojení se všemi technickými vymoženostmi. Nemůže scházeti ani park plný stromů a keřů, ani rozsáhlý ovocný sad, ani pokusná pole pro pěstování chmele, jahod, malin, angreštů a borůvek, ani vinné sklepy, v nichž spracuje se ovoce na vína a bezalkoholové nektary. Řady úlů přinášeti budou škole jistý užitek. Také na kurníky, holubníky, králíkárny, chlévy na plemenný dobytek nesmí se zapomínati. Vše, co je spojeno s moderním hospodářstvím bude zastoupeno, teoreticky i prakticky vyučováno.

Hlavními předměty má býti botanika, zoologie, půdoznalesťví, produkce rostlinná, pomologie, květinářství, zahradnictví, znalost hospodářských strojů a náčiní, hospodářské stavitelství, organisace hospodářských spolků, účetnictví, agrární právo, biologie rostlin atd. Uvádím předměty odborného vyučování jako malý vstup k programu školnímu, který bude vypracovaný odbornou komisí po návštěvě některých hospodářských škol v republ. polské a československé.

Vážným punktem v programu školy má býti její sebevystačitelnost pro budoucnost a zabezpečení všech práv učitelských. Místo na budovu školy nemožno hledati daleko od hlavního města voj. Volyňského z příčin na snadě ležících.

Pitevním nožíkem odborné kritiky, hospodářskými poradami mohou širší vrstvy volyňských krajanů činně zasáhnouti do programu školy. Úvahy jejich naleznou vždy místa ve sloupcích H. V. Jedná se nám o to, aby každý hospodář podle možnosti s námi pracoval. Sbíráme materiál, poznámky, kritiky, úvahy, abychom z toho sestaviti mohli jasný program opatřený přibližným rozpočtem a rozeslati ho všem krajanům dobré vůle na Volyni k prostudování.

11. listopad.

Polská republika slavila v tento den obnovení své samostatnosti. Tužby velkých patriotů se splnily. Dne 11. listopadu r. 1918 polské vojenské organisace rozbrojily německé okupační vojsko a prohlásili samostatnost polské republiky. Zároveň dle 13 ho článku deklarace Vilsona, byla uznána samostatnost Polska vítěznou dohodou.

Letošní slavnosti měly velkou ozvěnu v celém národě. Ve všech městech konaly se přehlídky vojska, kterých se zúčastnily též všechny organisace mládeže bez rozdílu politického přesvědčení na důkaz své spolupráce s armádou. Kromě toho ze všech stran přicházejí zprávy o věnování armádě letadel, tanků, děl, kulometů a ručnic. Volyň nezůstává zde pozadu. V Lucku byl utvořen před několika měsícemi komitet, který sebral na dozbrojení 120.000 zlotých. V den státního svátku slavnostně za přítomnosti představitelů Maršálka Śmigłego Rydza a státních úřadu bylo odevzdáno místnímu pluku 2 děla, několik kulometů, granátníků a jiné vojenské potřeby. Na slavnost se sjely představitelé všech gmin povjatu luckého.

Nejokázalejší průběh slavnosti byl v hlavním městě. Do Varšavy bylo vypraveno z provincie 15 zvláštních vlaků, které vesměs byly přeplněny. Slavnostní přehlídku přijímal Maršál Śmigły-Rydz. Kromě vojska, přehlídky se zúčastnily organisace o vojenském charakteru, prapory práce, akademici, školy a mnoho jiných organisací. Školáků t. zv. „szkół doksztalcających" bylo 20 praporů. Po přehlídce na mokotovském poli se konala ukazka vedení moderní války.

Upřímně se těšíme razem s polskou veřejností z tohoto radostného dne. Pro další vybudování státu i armády rádi přineseme obětí, které od nás budou vyžadovány.

Osvětová hlídka.

Petrolej.

V lipském nakladatelství Goldmannově vyšla velká reportáž spisovatele Antona Zischky, zabývajícího se již po léta problémem petrojeje. Aby si objasnil všechny podrobnosti v tomto směru, vykonal spisovatel několik cest kolem světa. Jeho kniha: „Boj o světové olejové panství" je právě tak bohatá obsahem, jako napínavá stylem a přesvědčivá fakty.

„Petrolej! — Před sedmdesáti lety platil ještě za zázračný prostředek, jímž se léčil reumatismus, rakovina, nemoci plicní i žaludeční. Po celé Americe potulovali se v té době zázrační lékařové, prodávající petrolej jako zázračný lék. Mezi nimi byl i jistý Rockefeller; právě tak jako oni jezdil s povozem, taženým koňmi, v doprovodu tří černochů, kteří hráli a dvou dam, které k tomu tancovaly. Když se jim podařilo vzbudit dostatečnou pozornost a přilákat větší množství lidí, začala „zaklínací" řeč, která končila rozprodáváním lahviček s petrolejem, opatřených nejrůznějšími etiketami. Přirozeně, že se ten'o prodej dál za nekřesťanské peníze, jak se na zázračný lék sluší a patří.

Syn tohoto zázračného doktora minulých dob byl John D. Rockefeller senior, zakladatel prvého petrolejářského trustu, vládce světového koncernu Standard Oil, jeden z pánu světa.

Ze zázračného prostředku proti reumatismu se stala průběhem let nejdůležitější surovina naší doby. Pohání auta i tanky, námořní flotily i letecké eskadry, ovládá vzduch, zemi i vodu. — „Každá kapka oleje má cenu kapky krve", kabeloval roku 1918 Clemenceau do Washingtonu. —

Čtou-li se dnes fakta z petrolejové historie jako kriminální román, jako scénario dobrodružného filmu, pak to není vinou autorovou. Je to dílem jednotlivých postav tohoto dramatu, jehož poslední jednání není ještě dohráno, ale v němž na žádný pád není možno očekávat happy end. Je to dílem herců, jako byl na příklad starý kanadský inženýr Knot d' Arcy, který při hledání vyhaslého ohně Ormuzdova objevil nesmírná petrolejová pole perská; jako byl Sidney Reilly, který v misionářském přestrojení vylákal na d' Arcym dokument šacha Nasredina, o nějž ještě dnes vedou spor Anglo Persian Oil a teheranská vláda: Ze Sidney Reillyho, jednoho z nejlepších lidí anglické tajné policie, se stal pozdější důvěrník Churchillův a šéf anglické spionáže v Rusku.

Je to dílem Gertrudy Bellové, dcery slavného lorda a oxfordské studentky, mluvící plynně všemi arabskými dialekty, dobyvší Angličanům Mesopotamie a udělavší z Faisala krále Iraku; je to dílem Henryho Deterdinga, bývalého bankovního úředníčka, vydělávajícího na začátku své kariéry 20 holandských zlatých měsíčně a disponujícího dnes stamilionovým kapitálem, na jeho společníku Marcusu Samuelovi, chudém židu, narozeném ve špíně Whitechapelu a ve čtyřiceti letech povýšeném na lorda Bearsteda, londýnského lordmayora, viscomta a pána společnosti Shell a tím i kusu světa. Na Basilu Zaharoffovi „magnátu náhlé smrti", pomáhajícímu petrolejovým mocnářům, štvoucím Řeky proti Turkům, jakmile se jedná o Mosul.

Na Sinclairovi, který byl třikrát milionářem a třikrát neměl ani haléř, který se stal na čas pánem obilního trhu, když byl předtím obchodoval v oleji, jemuž byl nabízen albánský trůn a který uvázl posléze na tři měsíce v jednom americkém vězení. Na fantastice tohoto petrolejového dramatu má dále podíl Einhorn — „ruský plukovník Lawrence", nejlepší muž sovětské tajné služby, přítel Rhizy Khána, perského šacha, který byl ještě před dvaceti lety pouhým kadetem v jedné zapadlé horské garnisoně. Tentýž Einhorn, který pomohl uzavřít spojení mezi Moskvou, když se roku 1927 pokoušel Deterding dobýt svět a blokovat ruský petrolej. Tentýž Einhorn, který usiluje o vypuzení společnosti Anglo Persian z Persie a který je všude, kde je právě sváděn boj o nadvládu v petrolejovém obchodě.

Tito přirozeně a osudově se naskytnuvší herci vytvořili svými osudy fantastický řetěz dramatických příběhů, proplétajících se historií petroleje. Ano, na těchto hercích z masa a krve, z nichž je většina ještě na živu a ma se, jak se patří k světu. Sledujete-li tyto jednotlivé příběhy jen povrchně, domníváte se, že je mohla vymyslet jen přeštvaná fantasie románového spisovatele. Ale přihlédnete-li blíže, poznáte, že jde o skutečnost, hmatatelnou, tragickou skutečnost, tvořící dramata, vyvolávající války, zotroču-

Besídka.

Inž. Alois Knotek:

Martinská husa.

Starý Mařík, o němž budeme v historii o našich volyňských krajanech ještě několikráte vypravovati, měl jako člověk svého „koníčka". Po celá léta, nezapomínal pořádně oslaviti svátek sv. Martina. Myslím, od té doby co žil se ženou, která uměla mu vyhověti ve všech tělesných potřebách.

Sv. Martin měl pro něho veliký význam.

Primo: Svoje mládí prožil v Sadské na Labi u Nymburka. Tam mnoho se pro život naučil. Věděl, že Sadská husa je lahůdkou po celé Evropě hledanou. Hlavně Berlín za ně platil a úzená stehýnka exportovala se až do Egipta. Tajemství vykrmení husy martinské střehl a nikomu neprozradil. Dovedl toho domácího ptáka tak „nacpati", že míval „živou váhu" 5 kg, maso měkké a chutné a na konec sesbíralo se ještě více jak 2 kg sádla bílého jako sníh. V mnohých případech pomáhalo lépe nežli „reformátorské pilulky".

Secundo: To se ví, že starý Mařík sloužil na vojně, a že uměl krmiti husy, vybral si ho hejtman za „puča". Zlatá vojna! Ráno, jak přišel do kuchyně postavila mu pod nos kuchařka hrnek dobré kávy a dvě housky, také v poledne se oblizoval po dobrém obědě a večer vždy pro něho něco zbylo, nežli se odebral na nocleh do kasáren. Od konce října až do Hromic krmil husy pro pána hejtmana Martina Saliterníka, který v té vyznačené době musel míti na pekáči řádně vypečenou husu s knedlíkem a se zelím, na každý nedělní oběd. V té době bývaly na krmníku vždy dvě husy, jedna se na neděli zařízla a nová v pondělí na trhu koupila a tak to šlo dále až do Hromic. Na trh chodil s paní hejtmanovou a nosil v košíku co nakoupila. Byla to dobrá paní, uměla s ním zažertovati a často se ptávala:

— Maříku, co dnes k obědu? — nebo — Maříku, co dnes na večeři? —

Někdy míval dobrý napád: — Placky ze syrových brambor se smetanou, na to si pan hejtman potrpí a vypije džbán piva doma! —

Tercio: Hejtman Saliterník staral se o Maříka jak otec. Myslel na jeho budoucnost. Před odchodem do civilu s ním velice přátelsky promluvil a radil mu, aby se oženil. A hned připadl na to, že nejlépe by udělal, kdyby si vzal Mařenu, kuchařku v domácnosti hejtmana.

— Děvče jako luska, pořádná, něco umí a má už několik set ustřádáno. Nikdy nebudeš litovati, že jsi uposlechl svého hejtmana. —

Mařík učinil po přání svého důstojníka, už dávno na Mařku „šilhal", líbila se mu, baculatá, kyprá a do všeho jak oheň. Hned první večer jejich známosti, když nikoho nebylo v kuchyni dala mu hubičku, až to mlasklo.

Quarto: Mařka měla na Roudné u Plzně matku, tam odbyla se veselka. A poněvadž se počítalo, že měli něco předem, narodil se novomanželům za šest měsíců zdravý chlapec jako „cumel". Bylo to právě na sv. Martina. Taková náhoda, chlapec si přinesl na svět sám křestní jméno!

Mařík se chytil prasátnictví. Rozuměl tomu. Koupil dva veliké psy, vozík a jezdíval po jarmarkách. Na vozíku byla malá dřevěná klec na dvanáct podsvinčat. Tu je koupil a tam prodal, vždy něco vydělal. A jezdíval od Plzně do Šťahlav, Eipovic, Tymákova až do Rokycan a na druhou stranu mezi Němce až do Stříbra. Malý Martin rost! jako z vody, po řadě přicházely jiné děti, až jich bylo pět.

Potom se stalo, že Mařík dostal chuť podívati se do Ruska. Věděl, že

jící národy a to vlivem moci stamiliardového kapitálu, investovaného do petrolejového hospodářství.

Před dvěma lety se objevil v amerických časopisech insert největší pensylvánské olejářské firmy, nesoucí tučný titul:

„God, our silent partner“ — „Bůh je náš tichý společník“ — Poněvadž se některým veřejným činitelům zdálo toto prohlášení musel být insert změněn v tomto smyslu: „Matka příroda je naší tichou společnicí.

Je málo olejařských vládců, kteří by byli tak naivní, že svůj světový názor dali tisknout. Všichni však považují přírodu jen za tichého společníka, bez nejmenšího práva mluvit do obchodu. Drancují ji bez ohledu na nejzákladnější požadavky ohleduplnosti.

Oznámení.

Ze Zdolbunova.

Odbor ČMŠ. a jedn. „Sokol“ ve Zdolbunově oznamuje, že k 20letému trvání školy a 10letému trvání těl. jedn. „Sokol“ pořádají v neděli dne 21. listopadu 1937. v sále K. P. V.

slavnostní akademii

s bohatým programem.

Zvláštní vystoupení bude míti družstvo mužů kvasilovské jednoty.

Začátek akademie o 16. hod. odpolední.

Po akademii taneční zábava.

Hudba 44. p. pl. z Rovna.

Pořadatelstvo.

20 LET ČESKÉ SKOLY VE ZDOLBUNOVĚ.

Naše školy jsou zde pojítkem všech krajanů a jedinou zárukou udržení češství a národní individuality, aby plnily svůj vlastní kulturní úkol. Škola udržuje existenci menšiny.

Velmi mnoho se změnilo od prvních začátků kulturního rozvoje naší větve na Volyni. Byly doby, které nás přímo proslavily s velkým uznáním. Nyní náš rozmach byl zastaven a nechceme, aby nastal pokles formy.

Rádi vzpomínáme dřívějších dob a uvažujeme o nich. Byl pociťován větší zájem a národní uvědomení s čsl. národem. K probouzejícímu národu a do jeho služeb hlásili se i naši krajané. S naší pomocí bylo i počítáno a pod svěžími prapory svobody a slávy řadili se všichni bez výhrady. Spojovala je síť lásky.

Vedle hrdinných činů na bojištích rozšiřují též kulturní služby národu. Naše větev potřebuje vláhy ještě v době, kdy je svěží a zelená. Uniklo by hodně sil, kdyby se včas nepamatovalo na doplnění nadšených myšlenek.

12. listopad 1917 zůstává zdolbunovské menšině v trvalé paměti, neboť založením české soukromé školy byl dán základ celému kulturnímu rozvojí menšiny v městě i v okolí.

„Vzpomínky šumí jako včelek roj,
růžový záhon v mysli rozkvétá,
chlapecké kousky, smích, pláč i boj
a všechna šťastná školní léta.“

Vzpomínáme! V jednotném cítění a chtění, kdy srdce naše tloukla společně založili naši krajané v těžkých začátcích vlastní školu, kdy nebylo pohyb, že k řádné škole bude mnoho chyběti. S potěšením lze konstatovati, že i při tomto vědomí se prsa dmula hrdostí, že máme vlastní školu.

Mládež je dychtivá a učí se milovati zemi, v níž se narodili její rodiče, jejichž největší touhou byly vrátiti se do ní jednou navždy. Založení školy bylo silné vzplanutí v menšině, které dává naději, že škola zmohutní, vzroste a stane se nepostradatelnou součástkou národního života. Nepomine beze stopy, protože byla založena v dokonalé lásce — lásce účinné a vřelé. Vzrůstala i v dobách hospodářské stagnace, kdy každý jednotlivec prodělal těžkou zkoušku. Vzestup žactva a požadavek doby vynutil si. aby pro budoucí řádnou školu byla postavena školní budova a počet učitelů rozšířen. Nikdo před počátkem toho rozmachu netušil, že nastane těžká krise. V úpadku hospodářském musí přijíti pomocná ruka, aby nepřivedla i úpadek kulturní. Se vřelou pomocí zdolbunovská menšina dosáhla vlastní rozsáhlé školy, která může soustředíti celý krajanský život. Volá pod svoje perutě mládež, dává všem krajanským spolkům možnost kulturnímu a nerušenému rozvoji.

Při nenáročné snaze a práci o rozkvět menšiny vystřídala se řada pracovníků, kteří zasvětili rozvoji celé svoje snažení, svoje síly a oběti. Osobnosti se střídají, ale zásady školy zůstanou stále stěžejnými.

Zájem národa pozvedáme nade vše. Osud jeho leží v jeho rukou a škola

---

jiným se tam dobře vede a byl jistý, že jeho „řemeslo“, koupě a prodej podsvinčat by se vyplácelo. Při tom měl tu výhodu, že z malých kančíků dělal vepříky. Dozvěděl se, že v Rusku takoví obchodníci jsou hledaní.

Jak se Mařík dostal na Volyň, tam do kraje okolo Iváčkova, o tom bude jiná kapitola. Jisto je, že se tam usadil s celou rodinou. On, žena Mařka a pět dětí, z nichž Martin byl nejstarší,

Musím psáti o věci, jinak by pan redaktor mohl něco do vousů bručeti: o — „martinské huse“ a dostal se na „podsvinčata!“ —

Bylo to v době, když Martin už vydatně zastupoval svého otce v obchodě i v „kunštu“ kovacím. Pěkný mladík, urostlý, moudrý a z očí mu až jiskrý lítaly. Také po dívkach hleděl a jak!

Čtrnácté dní před sv. Martinem postavil starý Mařík dvě vybrané husy na krmník. Tučnil je podle své tajemné metody. Postavil na široké prkno vedle sebe párek husí, mezi plovací blánu vetknul jim hřebíky, aby nemohly choditi a před ně postavil hrnec prosa a druhý se slanou vodou. Husa nemohla nic jiného dělati, než žráti proso a píti pro další chuť slanou vodu. Za čtrnácte dní byly naše martinské husy jako soudky kulate! Sám je zařízl, aby dobře krev vytekla a maso dostalo barvu světlou. Žena připravila všecko ostatní. Nepekla buchty s tvarohem. koláče s mákem a s povidlama. Knedlíky a zelí vaří se teprve v den sváteční.

Tak se vše připravovalo. Mařík odjel na „psím zápřehu“ do nedaleké vesnice Ploska, aby na svátek sv. Martina pozval známého sedláka se ženou a dcerou.

— Tak přijeďte na oběd, budeme vás čekati, vykrmil jsem pro vás dvě husy po způsobu jako v Sadské, to se budete olizovat. A potom — po dobrém obědě dáme to už dohromady, ty naše děti. Můj Martin za vaší Hankou dávno chodí, vím o tom, nebudeme jim překážeti. ať se vezmou, když mají do toho chuť. Já na svou ženu dlouho nečekal, jak pan hejtman mně ji dal, už jsem ji držel jako v kleštích. Nu, chvála bohu, jsme šťastni a při práci dobře se nám vede. A Martin je pořádný chlapec, obchodník větší nežli jsem já. Tak jen přijeďte! —

Nastal den sv. Martina, den jaký v tu dobu zvykle bývá, zachmuřený, ponurý a jako na zavolání, padal zvolna sníh. Sv. Martin přijel na bílém koni.

Pomalu je všecko hotovo. Husy pečené od včerejšího dne v komoře odpočívají, třeba je ještě přihřáti, knedlíky zavařiti, stůl prostříti a muž už míchá „vódku“ s medem, aby si hosté zahřáli žaludek a dobře trávili.

Maříková spěchá do komory, hledá, očím nevěří, pekáče na místě, ale husí zmizely, co to? Jak se mohlo něco takového přihoditi? Vyslýchá děti, nikdo o ničem neví, běží k mužovi, nikoho neviděl, nikdo cizí od rána v domu nebyl, ba ani od sousedů nikdo. Bída, a hosté u stolu.

Maříková se neusmívá, je polekaná, bledá. Přináší nudlovou polévku, potom knedlíky kypré, mastí je sádlem a zelí, — a husa? Omlouvá jak může. že neví, co se to stalo, ráno byly v komoře, pečené do červena, až jedna radost a najednou z pekáčů zmizely jako by se do země propadly. Mařík něco přizvukoval, ale bylo viděti, že se mu nechce do hovoru.

Povětří se vyplnilo nějakou podivnou atmosferou. Až pojednou host přerušil mlčení.

— To jste nás zas jednou „nalakoval“ Maříku! Zvete nás na „sadskou“ husu, chválíte se do nebe a potom sám nevite jaká byla. —

— Tak to není, — omlouvá se Mařík, — vše bylo v pořádku, husy jsem sám krmil podle „sadské metody“, ale to víte, buď moje žena je hloupá a nebo ty husy nemohu to pochopiti! —

jest zárukou prosperity národa. Mateřský jazyk, dědictví otců, národní mravy a svéráz udržuje se svěží a v patřičné úctě a lásce.

Paprsky lásky spojují krajany s mateřskou zemí a přibližují je v souvislost s druhou vlastí. Musíme se stále opírati a vzájemné poznání a porozumění. Musíme vyzbrojit svůj mozek čerstvými myšlenkami, pak láska k vlasti nebude jen mihavá a romantická.

Nechceme, aby láska a solidarita vzplanula jen oslňujícím jasem. Zář a hluk zmizí beze stopy. Potřebujeme silnou generaci, která by byla řádně vyhraněna a do života vyzbrojena.

Za 20 let hezká řada jinochů a děv prošla touto školou. Zachovali a vypěstili si tito občánkové srdce čisté a neporušené. Mají určitou ideovou směrnici, jež jim dlouho chyběla. Školou jest vybudován opěrný bod menšiny, máme záruku, že při dobrém vedení uhájíme odkaz našich předků, kteří nás k této povinnost přímo zavazují. Svojí hřivnou přispíváme k povznesení kulturní úrovně. Bylo by hříchem, kdybychom se o mládež nestarali a nevěnovali jí řádné péče. Z mládeže vyroste kádr kulturních pracovníků, kteří si povedou v životě tak, jak jsme je vedli sami.

Kulturními prostředky chceme posíliti menšinu. Děti jsou haluzí stromu. Byl by strom zdravý bez zelených haluzí? Život jest povinnost, kterou nutno poctivě plniti. Řady vzdělaných krajanů v národní škole se rozmnožují. Tito jsou vedeni moderními zásadami. Každý musí se přičiniti, aby ve svém oboru vynikl silou ducha. Čím menší náš rod, tim větší práci a činnost musí jedinec vykonati. I na hořkost jsou žáci připraveni. Duch mládeže musí býti povznesen nad všední život a musí zavrhnouti vším nečistým a hnusným.

Na počátku dalšího desetiletí staráme se, aby škola byla už dobudována a získala si pověst školy, jež jest připravena vychovávati naši budoucí generaci. Dnes jest škola rovnocenná s veřejnými. Škola musí býti ctí celé menšiny.

— Nemůžete? To se divím! Povím vám to upřímně. Daleko nepřijdete se svým „sadským“ krmením husí. Koupil jste labutě, ty můžete krmiti do soudního dne a neupečete je, zůstanou tvrdé jako řemeny! —

— Co mluvíte takové nesmysly, — odsekl již zlostlivě Mařík, — přece poznám husu od labutě! —

— A vidíte, že jste nepoznal? Vaše žena za to nemůže, ale vy! —

Tisíc hromů do toho, jak jsem vinen, že husy z komory vylítly!? —

— Maříku, nebalamuťte nás, přece snad víme, co je husa? Přiznejte se, že jste se pomýlil a basta! —

— No, snad nemyslíte, že jsem nějaký váš kluk, abych se přiznával! — vzkřikl zlostně Mařík.

— To si nemyslím, ale blázna si ze sebe dělat nedám, — pronesl host, chytil svou čepici a už byl za dveřmi. Zapřáhl koně, zavolal ženu a dceru a zmizel jako ty pečené husy.

Mařík zůstal bez hostí. První den sv. Martina, kdy na něho přišlo takové neštěstí. Hanba. Jak se to jen mohlo stát? Přece husy byly pečené — no snad se nestal zázrak?

*

Několik dní chodil, s nikým nemluvil. Jen časem vylétlo z něho: — Co, on mne bude učit, co je to husa a co labuť?“ — Náhle se vše vyjasnilo a stalo se zřetelným jak den. Za zahradou přišlo se na zbytek, drobných kostí a kolem do kola v čerstvém sněhu prozrazovaly se stopy psí. Jeho tažní psi způsobili celou tu nepříjemnost tu ostudu! Najedli se do sytá husí pečeně a labužnicky se oblizovali. Maříkova žena chodila z kuchyně do komory, potřebovala různé věci a nechávala dvéře pootevřené.

Pes je moudré zvíře, jeho patronem je sám sv. Martin. Šel podle vůně a vyhledal vhodnou chvíli — potom sdělil soudruhovi, tak obě husy pečené „vylétly.“

*

Za několik dní konal se jarmarek až v Lucku, o celý lán světa, daleko ale Maříkovi to nevadilo. „Nasadil“ do klece na voze dvanáct podsvinčát. Zapřáhl psy, sedl na vozík s jedné, syn z druhé strany, zatočil dlouhým bičem a už to šlo — jako když jede auto, jako když čerti letí. Vyjelo se po půlnoci a v pravý čas byli na jarmarku. Dobře prodali. Sami se posilili, psům ničeho nedali A hned nazpět. Psi vyplázly dlouhé. červené jazyky až do kořene a běželi o závod.

— Bestie psí, — ulevil si Mařík, — nezdechnou!

Kronika.

Rozpočtový preliminář na rok 1938-1939.

Nastávající řádné rozpočtové zasedání parlamentu předloží vládě rozpočtový návrh na finanční rok 1938-1939, který uvádí řádné výdaje v úhrné výši 2.447 milionů zlotých s malým přebytkem řádných příjmů. Proti letošnímu rozpočtu, který vykazoval 2.316 milionů, jsou úhrné výdaje a příjmy pro příští finanční rok o 131 milionů t. j. o 5 7 proc. vyšší. Ze zvýšených výdajů připadá 32 milionů na ministerstvo vojenství, 15,6 milionu na ministerstvo školství, 20 milionu na ministerstvo dopravnictví pro udržování silnic a mostů, 14,4 milionu na ministerstvo zemědělství a pozemkové reformy a 7,2 milionů na rozpočet invalidních rent. Zbývajících 44.5 milionu zvýšených výdajů dělí se na ostatní ministerstva. Úhrada 131 milionu vyšších výdajů je předvídána z normalního vzrůstu výnosu z dosavadních daní a monopolů, bez nového daňového zatížení; naopak důchodová daň z úřednických platů a mezd placených státem, zavedená znovu v r. 1935, bude snížena o 70 milionů výlučně ve prospěch nižších kategorií. Polsko mělo nyní dva vyvážené rozpočtové roky, prvá polovina letošního finančního roku mohla býti uzavřena s přebytkem a jsou vyhlídky na stejně příznivý závěr roku.

Státní převrat v Brasilii.

Brasilie prožila velký státní převrat. President republiky Vargas rozpustil poslaneckou sněmovnu a senát a zrušil ze své moci platnost ústavy z roku 1934, opíraje se o pomoc armády a válečného námořnictva. Revoluční krok odůvodnil ohledem na bezpečnost státu.

J. R. MacDonald zemřel.

James Ramsay MacDonald, nejmarkantnější postava v kruzích nezávislé dělnické strany anglické, zemřel 10. listopada t. r. na palubě lodi „Reina del Pacifico“, plující do Jižní Ameriky. Narodil se 12. října 1866 z malých poměrů. Jeho otec byl chudý zemědělský dělník. Již v mladých letech odešel Ramsay MacDonald do Londýna, kde těžce hájil svou existenci. Byl písařem v obchodním domě a později se stal soukromým tajemníkem politika Thomase Lougha. Věnoval se již v mladých letech zcela publistické a spisovatelské činnosti v duchu socialistickém. Byl stoupencem Fabiánské společnosti a v roce 1893 byl jedním ze zakladatelů nezávislé strany dělnické v Anglii. Byl čtyřikrát ministerským předsedou.

Delbos do střední Evropy.

Francouzské ministerstvo zahraničních věcí potvrdilo úředně, že francouzský zahraniční ministr Yvon Delbos hodlá navštíviti v polovině prosince hlavní města Polska, Československa, Jugoslavie a Rumunska. Podle dosavadních disposic opustí Paříž 10. prosince a jeho cesta potrvá asi 14 nebo 15 dní. Při návštěvě přichází první v úvahu Varšava, poté Praha, Bělehrad a Bukurešť. Tato prosincová cesta, první ze zamýšlených diplomatických cest francouzského zahraničního ministra, má za účel utužiti přátelství Francie s ostatními státy.

Bude zřízen ozbrojený oddíl Společnosti národů?

Bývalý anglický ministr války Winston Churchill byl přítomen na konferenci nové britské parlamentní skupiny pro mezinárodní spolupráci národů, na které se ukázala kontrola středozemního moře velmocemi jako cenný doklad k osvětlení potřeby mezinárodní policejní moci. Cílem této

parlamentní skupiny je zajistiti spolupráci zastánců myšlenek Společnosti národů a pracovati pro zřízení ozbrojeného oddílu Společnosti národů. Tento oddíl má míti za úkol bráníti mír i proti jiným útokům.

80.000 italských vojáků přibylo do Lybie.

Osmdesát tisíc mužů italských oddílů, včetně dvou motorisovaných divisí a dělostřelectva přibylo dle zprávy diplomatického dopisovatele „Daily Telegraphu“ do Libye. Část těchto oddílů byla odvolána z italsko-jugoslávské hranice, druhá část z Habeše a byla dopravena do Libye. Tyto oddíly přesahují daleko počet jednotek, jichž je potřebí k udržení míru v Libyi.

Z Číny.

Japonské vojsko dobylo 6.XI Tajuanu, hlavního města provincie Šansi. Japonci vylodili 6.XI jižně od Šanhaje v Hančauské zátoce větší vojenské jednotky. Toto vylodění bylo provedeno v severní části zálivu pod ochranou japonských válečných lodí a ve vzdálenosti asi 30 km od čínské fronty.

Mluví se o podmínkách míru na Dálném východě.

Z pěti čínských provincií má býti utvořeno druhé Manžusko.

V rozhovoru s novináři naznačil vydavatel japonského listu „Niši Niši“ Katajši, jaké by byly podmínky míru, přijatelné Japonsku, při čemž se Katajši odvolával na své rozhovory, které měl s japonským ministerským předsedou knížetem Konoyem. Katajši prohlásil: Japonsko by zastavilo rádo nepřátelství co nejdříve možno, neboť překročilo již cíle, jež si předem vytklo. Katajši naznačil, že podnět amerického presidenta Roosevelta se zdá nejlepším prostředkem, kterak dospěti ke sjednání příměří. Mluvčí soudí totiž, že zásahu jediné mocnosti jest dáti přednost před intervencí konference. Nicméně vyjednávání o vlastních podmínkách míru by musilo býti vedeno jen mezi Čínou a Japonskem samotným.

Mírové podmínky by byly: 1. žádný územní zisk s japonské strany, ale ustavení čínského státu, skládajícího se z pěti provincií na severu, v němž veřejný pořádek by byl obstarávan čínskými sbory a bezpečnost byla zajištěna těmito čínskými sbory, ať již za přispění zahraničních vojsk či bez tohoto přispění. 2 Japonsko by žádalo záruky proti pronikání bolševických vlivů v Číně. 3. Demilitarisované pásmo kolem koncesí v Šanhaji. 4. Hospodářská součinnost mezi Japonskem a Čínou. Čína ustane ve své protijaponské politice.

Katajši se vyslovil proti zprostředkování Německa, neboť má za to, že vliv Spojených států v Japonsku je účinnější nežli vliv německý.

Různé zprávy.

Riga — kolébka lotyšského umění.

Riga může se považovati za město divadel. Vedle národní opery a občanských divadelních představení v předměstích Rigy, je v lotyšském hlavním městě 6 stálých divadel. Rižská divadla representují lotyšské divadelní umění také v cizině. Četní solisté a balet Národní opery vystupovali již několikráte jako hosté v cizině.

Rižské obecenstvo si velmi važí dobré divadelní práce a jejích výsledků. Proto také v poslední době roste zájem obecenstva o práce československých spisovatelů v tomto oboru umění. Počínajíc Národní operou, která uvedla na své jeviště práci československého skladatele Weibergera „Švanda dudák“ a Smetanovu operu „Prodanou nevěstu“ (nastudovanou zvláště režisérem pražského Národního divadla F. Pujmanem) a oběma největšími lotyšskými divadly v Rize (Národní divadlo a divadlo Dailes, umělecké), návštěvníci rižských divadel s velkým uspokojením a radostí přijímají každou novou československou hru.

V r. 1935 v letě bylo v Rize návštěvou plzeňské loutkové divadlo profesora Skupy. Toto v Lotyšsku neobvyklé divadlo se svým zvláštním a čistým uměním získalo si v Rize mnoho přátel.

Rižské Národní divadlo uvedlo na své jeviště „Maryšu“ od bratří Mrštíků; inscenovalo též Langrovu veselohru „Velbloud uchem jehly“. Toto představení viděli také vzácní hosté z Prahy, kteří navštívili rižskou městskou radu v říjnu r. 1929: zástupci hlavního města Prahy s primátorem drem Karlem Baxou. Kromě zmíněných her Národní divadlo v Rize předvedlo též „Jízdní hlídku“ od Fr. Langra.

296.

Zvláštní vzrušení se ho zmocňovalo. Jako by cítil, že se blíží k místu, které bude míti pro jeho budoucnost nejzávažnější vliv; očima široko otevřenýma stíhal scenerii krajinnou a široké moře, jež se zjevovalo jako modrý přízrak, obrovské a přece tak lichotivě blízké, jako by mu nabízelo své měkké lokty. Nádherné villegiatury množily se na břehu mořském a čím blíže k Monte Carlu supěl vlak, tím nádhernější stávala se vegetace. Vysoké stráně pokryté šedostříbřitými olivami a vinicemi, na nichž již hrozny dozrávaly, parky obrovských hotelů, plné palem a subtropické květeny, malebně položené vesnice a přepychem vykrášlená města, sedící u moře jako svůdné krásky, čekající na zástupy obdivovatelů, vše to zaujímalo celou mysl Arturovu. Četl a slyšel vypravovati o Revieře, ale půvaby kraje ustupovaly vždy jaksi v pozadí před jediným bodem, Monte Carlem, který se zdál býti místem, jež jedině přitahuje proudy bohatých, putujících každoročně dolů k moři, aby zde přečkali nepříjemnou zimu.

Teď chápal, že sem všecky ty zástupy nevede pouze Monte Carlo, že ty skvosty, ať již se jmenují San Remo, Bordighera, Mantone a podobně, mají samy o sobě dosti přitažlivosti, aby staly se Mekkou těm, jimž

293.

jak Rosenfeld vytřeštil udiveně oči a jak, nahnuv se, cosi svému společníku povídá. Ale nedbal na nic a křikl na kočího, aby koně popohnal.

Teprve když se blížil ke stanici, napadlo ho, kam vlastně pojede. Bez plánu se vydal na cestu a nemá nikoho, u koho by se mohl staviti a s ním se poraditi. Měl sice mnoho známých statkářů, kteří by mu byli poskytli útulek, ale byl příliš hrd objeviti se před nimi a hráti úlohu psance, kterému je cizí sousto milé. Pustí se do hlavního města a cestou nebo ve městě mu něco napadne. Na stanici poslal kočího nazpět a vzal si lístek do Vídně. Když přijel vlak, usedl a smutek znovu naň padal. Spolucestující byli neznámí a ani on neměl chuti zapřádati s nimi rozhovor. Na nejbližší velké stanici roznášel posluha podél vlaku různé časopisy, nabízeje je cestujícím. Aby utloukl dlouhou chvíli, koupil si několikeré noviny a začal čísti.

Nic nového v nich nebylo, zprávy zněly stejně a všechno mu připadalo dětinské a malicherné. Svět ztratil proň zájem, jeho vlastní já bylo mocnější než všecka cizí bolest a utrpení a zdálo se mu, že nikdo nezakouší v této chvíli tolik zlého, jako zakouší on.

Již chtěl noviny odhoditi, když mu po-

Rižské Dailes (Umělecké) divadlo uvedlo na své jeviště „Dobrého vojáka Švejka“ od J. Haška, „R. U. R.“ od Karla Čapka a Benešovu operetu „Na ty louce zelený“.

Hospodářský zpravodaj.

Některé úsporné práce a zařízení v zemědělském provozu.

V polním hospodářství — dbá-li se — dá se mnoho uspořiti v různých směrech.

Vápněním pozemků zvyšují se sklizně, zejména pícnin. Rostliny z řádu motýlokvětých (jetele, vojtěška, hrachory, vikve a j.) svými kořenovými zbytky obohacují půdu dusíkem a humusem. Výhodné jest kupovati vápenou krupici čerstvou.

Dělníci nabírali si krupici do rozsívek a malými železnými lopatkami ji rozhazovali. Tímto způsobem ušetřil jsem mnoho obtížné práce, jaká jest spojena s hašením vápna, skládáním vápna na hromadu, přinášení mnoho vody, míchání a přehazování hasícího se vápna a zpětné nakládání do vozů. Rozvážení a rozhazování vyhašeného, strašně dusivého vápenného prachu, ani každý dělník snésti a konati nemůže. Rozséváním krupice se této obtížné práci vyhneme. Výsledky tohoto způsobu vápnění byly velmi příznivé. Na jetelích bylv viděti bujné polokruhy, které se dělily od míst méně bujných, kam krupice bylo hozeno méně. Dává se vápenné krupice na 1 ha 5—10 q, na hlinitou půdu více, na písčitou méně. Nekupováním drahéh0, kusového vápna ke hnojení, uspořime používáním krupice hodně práce a peněz.

Hasí-li se čerstvá krupice v půdě, usuzuji, že na hlinitou půdu vydatněji působí nakypřujíc ji, činíc ji úrodnější, než vyhašený vápený prach.

K zaorávání rozhonů možno sestaviti ze dvou fošen zahrnovadlo na dvou kolečkách s pákou jako na dvojáku, zabírající 1.90 m šířky. Ve špičce u spodu jsou fošny poněkud súženy, aby zem mohla snazeji vyběhnout. Jedním přejetím možna docíliti zarovnání rozhonu, jako se dokáže šesti brázdami pluhem, neb čtverým přejetím pole dvojákem.

Při práci třeba dbati, aby prostraňky potahů nebyly zbytečně dlouhé a předešlo se při točení jich přešlapování, tím zdržování práce, zlobení oráčů a kopání dobytka. Postraňky mají býti pokud možno krátké, založené, jen aby se potah neklepal o rozporky.

Při setí strojem třeba se starati, aby potah nedošel až na samý kraj pole, ale zůstal státi předníma nohama na krok od kraje. Stroj se z chodu vypjal, popojel se ještě scházející krok ke kraji a teprve pak se stroj točí, abychom začali síti o kousek blíže k mezi, než kde se přestalo. Než se dostane půstroj výsevní do pohybu a zrní spadne do botek, popojede se právě malý krok. Točí-li se však stroj na tom místě, kde se zastavilo a naprázdno nepopojelo, povstanou zuby. Aby nezůstala obstroj prázdná místa, musí se pak jeti po souvrati, třikráte i čtysikráte celým strojem! Tím povstává obstroj přehouštění osiva, špatný jeho vzrůst a marné plýtvání semenem.

Stává se v obilnářských oblastech, kde se pěstuje málo řepy, jen krmná, nezná se dokonalá příprava půdy k ní, že na souvrati bývá řepa velmi pěkně, vzešlá, až příliš hustá, kdežto po poli jest řídká, ba chybí do půl role řádek neb dva, zejména v rozhonech, kde zůstalo něco hrud, jest velice řídká. Tento úkaz se dá vysvětliti tím, že na souvrati šlapáním potahů a otáčením nářadí a strojů se půda dostatečně umačkala, kdežto po poli, nebyvši přivalena, špatně vzešla. Jeví se proto nutným pod stroj pole dobře uváleti a po případě též po zasetí, jsou-li na poli hrudky. Třídílným válcem se lépe hroudy v rozhonech rozmačkají, než jednoduchým válcem širokým.

V obilnářských krajinách není snadno síti krmnou řepu časně, lépe jest síti ji až po pozasetí všech jařin. V půdách těch bývá mnoho plevelů, půda se zatím vyhřeje, plevel vzejde a vláčením se hodně zničí.

Ke konci ještě připojuji o krmení

CENY OBILÍ.

Záznam 9.XI. volyňské plodinové bursy.

Žito	zl. 21.—	za 100 kg
Pšenice	„ 25.—	„
Ječmen	„ 18.75	„
Oves	„ 18.50	„
Hrečka	„ 17.—	„
Proso	„ 17.—	„
Řepák	„ 59.—	„
Hrách	„ 30.—	„
Seno	„ 10 —	„
Sláma	„ 6.—	„
Jetel	„100.—	„

294.

jednou padl zrak na zprávu uvedenou ve směsi zajímavých příhod. Kterýsi šťastný hráč vyhrál v herně v Monte Carlu celý milion a byl by snad vyhrál ještě více, kdyby ho byla správa herny z návštěvy nevyloučila. Zpráva líčila neuvěřitelné štěstí hráčovo při sázkách. Marně prý střídali se každé chvíle croupieři u zelených stolů, marně pozorováno, nedopouští-li se podvodů. Vyhrával a vyhrával, hromadil zlato i bankovky, až nastalo v herně zděšení, kterému učiněn konec bezohledným zakročením zprávy herny.

Milion! Lehký mráz projel údy Arturovými. Co by se stalo, kdyby měl v té chvíli milion! Kdyby měl pouze polovinu a kdyby měl jen čtvrt milionu! Jak směle by se vracel domů, jak lehce a břitce by odrazil útoky, jak by se vysmál celému světu a nejvíce Rotbornovi, tomu bezcitnému hrabači zlata! Nabýti najednou nějakým způsobem peněz, jak by se svět před jeho očima změnil a jak by se jeho život jinak utvářil!

Znovu a znovu četl tuto zprávu a v jeho duši zachycoval se kořínek naděje. Marně potom, když nastal večer a on podepřev se do kouta vagonu, chtěl dřímat, zaplašoval myšlenky na hernu. Vracely se mu neodbytné a vtíravé a kouzlily vždy láskavějšími barvami růžovou možnost náhlého zbohatnutí.

295.

Aspoň čtvrt milionu vyhrát, znělo mu v uších jako věčná píseň. Zdálo se mu, že v hukotu vagonů a otřásání se kol zní k němu nekonečná výzva: vyhrej i ty milion, půl milionu, čtvrt milionu.

Přestal odpuzovat tuto myšlenku, zabýval se jí a čím déle na ni myslil, tím hlouběji vnikala do jeho mozku. Zkus to, našeptával mu niterný hlas. Co můžeš ztratit? Nemáš, kam bys šel, zajeď si do Monte Carla. Jsi teď jako psanec, za nějaký den poletí tvé jméno novinami, že jsi v úpadku, že tvé rodné panství přijde na buben a čím blíže budeš domovu, tím hůře pro tebe. Aspoň se podíváš na kus rozkošného světa, osvěžíš se a v klidu budeš moci uvažovati o své budoucnosti. Konečně ani hráti nemusíš, jen se podíváš na tu směsici cizích tváří a snad se setkáš ještě s větší bídou urozených, než v jaké se sám topíš. A k tomuto pochodu myšlenkového vábení zněl pravidelný hukot kol: Milion, milion!

Když po půl noci se rychlík na stanici, kde křižova o několik tratí, dělil, aby polovina jela směrem k Vídni a druhá směrem k jihu, baron Vukotič přesedal do oddělení pro jih. Jaksi se zatvrzele zasmušil, do kouta se podepřel a usnul. Po půldenní zastavce v Janově odjížděl do Monte Carla.

dobytka: kdo krmí dobře, krmí lacino. Každý zemědělec měl by si zapamatovat, že nejvýživnější z domácích krmiv jsou luskoviny: různé druhy vikve i povázka, bob, peluška a p. obsahují přes 20 proc. stravitelných bílkovin. Obilí jich chová okolo 8 proc., dobře sklizená vojtěška 8 proc., pěkný jetel 6 proc., přestálý 5 proc., dobré druhy pokrutin 30—40 proc.

Z Chmelného trhu.

CHMEL.

Žatec 6.XI.

V minulém týdnu se situace na žateckém trhu chmelném nezměnila. — Projevoval se nepřetržitý zájem, hlavně o levné chmele, jež obchod na krytí dřívějších levných uzávěrek do domácích pivovarů se snaží získati i za cenu až 600 Kč. Ke škodě produkce se obchodu někde tato snaha daří, neboť pěstitelé jsou v prodeji ochotnější. — Kromě levných druhů byly obchodovány lepší chmele za ceny 800 až 850 Kč a pak výběrové chmele dosahovaly opětně 1000 Kč, jež je nutno zaplatiti za tuto kvalitu, která dnes v oblasti žatecké jest již vzácností. Při klidném smýšlení pohybují se ceny žateckého chmele podle jakosti od

Kč 650·— až 1000·— za 50 kg.

Veřejná známkovna chmele v Žatci ověřila a vyexpedovala dodnes 32.779 žoků v čisté váze 80.052 c. c. žateckého chmele letošní sklizně.

Český odbor Jednoty chmelařské v Žatci.

Adresa redakce a administrace: Kwasilów na Wołyniu. Tiskne a vydává Vydavatelství a tiskarna „Hlas Volyně“ spol. s r. o. Odpovědný redaktor V. Perný. Roční předplatné 10 zl., čtvrtletně — 3 zl. Do zahraničí o 2 zl. 50 gr. ročně více. Cena inserátu: vel. 1/12 zadních stránek 6 zl. za jednou. V předu o 50% dráže. Při delší inserci značná sleva.